

De geschiedenis van Zuid-Afrika

Fase 1 De Kaap als Nederlandse kolonie

Nederlandse zeevaarders en de Khoi

Nadat Portugal en Spanje meer dan een eeuw lang de handel met Oost-Indië hadden gedomineerd, besloot de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden in de 17de eeuw zelf specerijen en andere handelswaren te gaan halen in het Verre Oosten. Rond 1650 was de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC, 1602-1800) de grootste handelsonderneming ter wereld. Ze voerde niet alleen specerijen in - peper, nootmuskaat en kruidnagel - maar ook suiker, koffie, thee, tabak, rubber en hout.

De zeereizen vanuit Nederland waren lang (soms zes tot acht maanden) en gevaarlijk; onderweg stierf gemiddeld 15 à 20 procent van de bemanning). Kaap de Goede Hoop (kortweg: de Kaap), de zuidelijkste punt van Afrika, was min of meer halverwege de zeereis van Europa naar het Verre Oosten. Het was een logische, geschikte stopplek voor de schepen: vermoeide bemanningsleden konden er uitrusten of herstellen van ziektes, en er kon vers water en voedsel worden ingeslagen voor het vervolg van de reis.

De oorspronkelijke, plaatselijke bevolking van de Kaap, waren de Khoi. Zij hielden runderen en schapen, en handelden met de VOC in vlees en drinkwater. Zo werd de Kaap gaandeweg steeds drukker. Tussen 1610 en 1650 ging een totaal van 363 schepen uit Nederland voor anker aan de Kaap.

Om handel met de Nederlanders te vergemakkelijken - en om onnodige conflicten te vermijden - leerden de plaatselijke Khoi wat basis-Nederlands. Daardoor ontstonden soms nieuwe woorden. Deze eerste, geregelde communicatie tussen de Nederlanders en de Khoi, vormt de eerste fase in de ontwikkeling van het Nederlands naar het Afrikaans.

VOC-handelsroutes om de Kaap de Goede Hoop

Bron: Van Rensburg, C. 2018. Van Afrikaans gepraat. Pretoria: LAPA

De VOC-vlag

Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Vereenigde_Oostindische_Compagnie

De Kaap als een VOC-verversingspost en kolonie van Nederland

Op 6 April 1652 kwamen drie Nederlandse VOC-schepen met ongeveer negentig bemanningsleden onder leiding van Jan van Riebeeck aan op de Kaap om een *verversingspost* op te zetten. Ze begonnen huizen te bouwen en landerijen aan te leggen. Ook werd een verdedigingsfort gebouwd (nu: Kasteel de Goede Hoop) dat als hoofkwartier van de verversingspost zou dienen. Gaandeweg kwamen steeds meer mensen uit Europa naar de Kaap. Ze vestigden zich rond de verversingspost en vonden er werk. Er werd een ziekenhuis gebouwd en er werden groentetuinen aangelegd. Spoedig werd de Kaap een Nederlandse kolonie. De officiële bestuurs-

Schilderij van Charles Davidson Bell dat Jan van Riebeecks eerste ontmoeting met de inheemse volken in 1652 voorstelt (uit: Rob Marsch, Suid-Afrika Raar maar Waar, p. 28)

taal was het Nederlands, maar dat betekende niet dat iedereen in die tijd Nederlandstalig was. De matrozen en immigranten spraken onderling hun eigen talen of dialecten en de plaatselijke Khoi spraken aanvankelijk ook hun eigen taal. Langzaam veranderde het Nederlands op de Kaap van klank en het begon steeds minder op het Nederlands uit Europa te lijken: het Afrikaans begon langzaam vorm te krijgen.

Het Nederlands van de vrijburgers (= het begin van het Oostgrens-Afrikaans)

Aanvankelijk was de bevolking op de Kaap klein: slechts 133 mensen in het jaar 1656 (dit is exclusief de lokale bevolking). Van Riebeeck verzocht de VOC daarom om slaven die met het vele werk konden helpen. In 1658 kwamen de eerste slaven aan en in 1662 bestond de bevolking van de nieuwe kolonie al uit 463 mensen, waarvan 350 Europeanen en 113 slaven. Sommige voormalige VOC-werknemers vestigden zich permanent op de Kaap. Zij werden vrijburgers genoemd. Van Riebeeck kende hen boerderijen toe. Rond 1662 waren er zo'n 60 vrijburgers, de meeste boeren, maar er waren ook metselaars, schrijnwerkers, vissers en kroegbazen.

Het Nederlands van de Khoi (= het begin van Oranjerivier-Afrikaans)

Hoewel van Riebeeck probeerde om een goede verstandhouding te hebben met de lokale Khoi-bevolking was dat niet altijd mogelijk. Dat had te maken met het verlies van weidegrond en waterbronnen van de Khoi, die immers gedeeld moesten worden met de vrijburgers. Geregeld leidde dat tot gewelddadige conflicten tussen de vrijburgers en de Khoi. Tegen 1662 waren er nog 4.000 à 8.000 Khoi op het Kaapse schiereiland en ongeveer 100.000 in het grotere gebied eromheen. Gaandeweg gingen de Khoi steeds vaker voor de vrijburgers werken, bijvoorbeeld als veeoppasser, kinderoppasser of (land)arbeider. Steeds meer Khoi werden zo onderdeel van de Westerse Kaapse cultuur van de VOC en van de vrijburgers. Langzaam werd de zelfstandigheid van de Khoi als Afrikaans volk minder; ze begonnen ook het Nederlands als moedertaal te gebruiken. In de jaren 1713 en 1755 woedden pokken-epidemieën op de Kaap, waardoor vooral de Khoi-bevolking zwaar werd getroffen. Naar schatting overleefde slechts één op de tien Khoi deze epidemieën. De weinige Khoi die nog overbleven, trokken het binnenland van Zuid-Afrika in en namen hun eigen variant van het Nederlands, het Khoi-Nederlands, met zich mee. Hun nazaten noemen we ook Griekwas, zij wonen nu vooral in de provincie Noord-Kaap.

Het Nederlands van de slaven (= het begin van het Kaaps-Afrikaans)

Meer dan 150 jaar dreef de economie van de Kaap op de arbeid van slaven. Voordat de slaven kwamen was de taal op de Kaap dus óf Nederlands óf Khoi. Maar met de komst van de slaven kwamen er weer nieuwe, andere talen naar de Kaap, hoofdzakelijk uit het Oosten. De meeste slaven kwamen uit Indonesië en Maleisië, India en Madagaskar, en andere delen van Afrika.

'Hollandse koopman met slaven in heuvelandschap' (anoniem)

Bron: <https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/SK-A-4988>

Slaven en hun kinderen moesten Nederlands leren spreken. Daaruit ontstond in de Kaap een soort 'tussentaal', een gebroken Nederlands dat door vrijburgers en slaven werd gebruikt. Rond 1750 waren de meeste slaven geboren op de Kaap zelf (hun aantal bedroeg 17.396 in het jaar 1791) en het aantal Nederlandssprekende slaven was inmiddels groter dan het aantal Nederlandssprekende ambtenaren en vrijburgers. Ook veel voormalige slaven (vaak uit Azië) die hun vrijheid kochten en als ambachtsman gingen werken, bleven Nederlands spreken. Door deze verschuiving in demografische samenstelling begon het Nederlands langzaam anders te klinken en de verschillen met het Europese Nederlands werden groter.

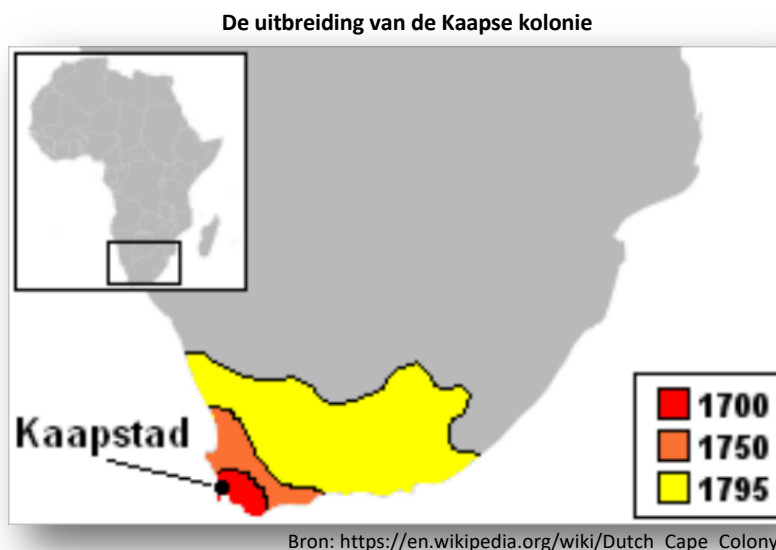
De kolonie wordt groter

Simon van der Stel nam in 1679 als gouverneur de Kaapkolonie over. Hij deed een poging om de kolonie om te vormen tot een landbouwgebied met boerderijen.

De Kaapse gemeenschap nam in 1688-1689 flink toe door de komst van 260 Franse Hugenoten. Deze protestantse vluchtelingen waren Frankrijk via Nederland ontvlucht vanwege vervolging door de katholieken in hun thuisland. Op de Kaap werden deze Franstaligen door de VOC bewust tussen de Nederlandstaligen gehuisvest om te voorkomen dat zij een Franstalige enclave zouden vormen. Daardoor vernederlandsten de Hugenoten snel.

Ook zo'n 15.000 Duitse immigranten kwamen in die periode aan op de Kaap. Waarschijnlijk vanwege de nauwe verwantschap tussen het Nederlands en het Duits raakten de Duitsers snel in de Nederlandstalige omgeving geïntegreerd. De Duitse mannen trouwden vaak met Kaapse vrouwen en hun kinderen werden in het Nederlands opgevoed. Daardoor was de invloed van het Duits op het Nederlands van de Kaap tamelijk beperkt.

Rond 1706 telde de Kaap 1613 vrijburgers waarvan 540 boeren met ongeveer 400 knechten. De landbouw had echter last van een moeilijke ondergrond. De boeren moesten ook op zoek naar meer weidegronden voor hun vee en daarvoor trokken zij steeds dieper het binnenland in. De omvang van de kolonie werd daarmee flink groter en er werden steeds meer boerderijen landinwaarts gevestigd. Tegen 1772 was de burgerbevolking met 8.500 personen nog relatief klein, maar door de gezinsgrootte (gemiddeld tussen 8 en 12 kinderen per gezin), groeide de bevolking snel. In 1798 bestond de blanke bevolking van de kolonie al uit 21.746 mensen.

Fase 2 De Kaap (en Zuid-Afrika) onder Brits bewind

Nederland verliest de Kaap

In 1795 werd Amsterdam door Fransgezinden ingenomen en de Nederlandse Prins van Oranje vluchtte naar Londen. Hij verzocht de Britse regering om een gewapende macht naar de Kaap te sturen en de kolonie tijdelijk tegen Franse annexatie te beschermen. Zo gezegd, zo gedaan. In 1802 vertrekken de Britten uit de Kaap en komt de kolonie voor een korte periode weer onder Nederlands bewind. Maar omdat de Kaap voor Groot-Brittannië van militair belang was, bezetten de Engelsen hem opnieuw op 8 januari 1806. En acht jaar later werd de Kaap officieel ... een Britse kolonie. De opeenvolgende Britse gouverneurs besteedden vooral aandacht aan de verbetering van het bestuur en van de leefomstandigheden van de Khoi en slaven. Het Engels werd naast het Nederlands als omgangstaal gebruikt.

Verengelsing van de Kaap

In 1814 werd Lord Charles Somerset de Britse Gouverneur op de Kaap. Onder zijn bewind werd de kolonie bewust verengelt, zowel qua taal als qua cultuur. Er ontstond een echte taalstrijd tussen het Nederlands en het Engels. Veel Kapenaars realiseerden zich dat de toekomst van de kolonie Engels was, en het Nederlands begon terrein te verliezen. Bovendien was het Nederlands dat op de Kaap gesproken werd een taal geworden die enkel daar bestond: het Afrikaans. Enkel de schrijftaal was nog Nederlands te noemen. Afrikaans werd bovendien tot ver in de kolonie gesproken; op afgelegen plekken ondervond het dus weinig concurrentie van het Engels.

De Grote Trek en de Boerenrepublieken

De Nederlandse vrijburgerboeren die al sinds begin 18de eeuw naar het binnenland waren getrokken, hadden in toenemende mate contact met de inheemse bevolkingsgroepen zoals de San, de Khoi en de Xhosa. Dat contact werd steeds gewelddadiger omdat (voornamelijk) blanke boeren gronden afnamen van de lokale bevolking en hun eigen dorpen begonnen te stichten. De Nederlandse vrijburgers waren ontevreden over de manier waarop de Britse regering de kolonie bestuurde. Om politieke en economische redenen besluit een groot deel van deze blanke boeren verder noordwaarts te trekken, de Zuid-Afrikaanse binnenlanden in. Zo probeerden zij onder het juk van de Britse regering vandaan te komen. Tussen 1835 en 1845 trekken ongeveer 12.000 boeren (Voortrekkers genoemd) de binnenlanden in; ze nemen hun gekleurde knechten en hun taal (het Afrikaans) mee. Ongeveer 5.000 Khoi-Afrikaans sprekende boeren deden hetzelfde.

Deze verhuizing van duizenden Afrikaanssprekenden naar het binnenland van Zuid-Afrika wordt de Grote Trek genoemd. Die werd gekenmerkt door ontberingen, zoals ziekte. Er waren veel conflicten en oorlogen met inheemse bevolkingsgroepen die de Voortrekkers op hun weg tegenkwamen. Na afloop van de Grote Trek werd een aantal zogenaamde Boerenrepublieken gesticht: de Transvaalse Republiek (later de Zuid-Afrikaansche Republiek) en de Vrijstaatse Republiek werden in respectievelijk 1852 en 1858 door de Kaapse en Britse regering erkend als onafhankelijke staten. De omgangstaal was er het Afrikaans.

Bron: https://af.wikipedia.org/wiki/Geskiedenis_van_die_Boererepublieke

Oorlog met de Britse regering

De onafhankelijkheid van de Boerenrepublieken was van korte duur. De Britse regering wilde tegen iedere prijs toegang tot de twee mineraalrijke Boerenrepublieken. In 1871 werden in de Vrijstaatse Republiek diamanten ontdekt, en in 1886 vond men goud in de Transvaalse Republiek. Vanaf 1877 begon een periode van oorlog tussen de Engelsen en die Boerenrepublieken (die hun onafhankelijkheid wilden behouden). Men spreekt over de Eerste Boerenoorlog (van 20 december 1880 tot 23 maart 1881) en de Tweede Boerenoorlog (van 11 oktober 1899 tot 31 mei 1902).

Tegen het einde van 1902 werd het duidelijk dat de Boerentroepen, die zwaar in de minderheid waren, de oorlog uiteindelijk zouden verliezen. Vooral onder de burgerbevolking vielen veel doden: ongeveer 34.000 Afrikaanssprekende vrouwen en kinderen en ongeveer 21.000 zwarte Zuid-Afrikanen stierven in Engelse concentratiekampen. Uiteindelijk restte de Boeren geen andere keus dan een verdrag te sluiten met de Britse regering waarin de Boeren het Britse koningshuis erkenden als wettige heerser. De Britse regering stemde er wel in toe dat de scholen in de Boerenrepublieken Transvaal en Vrijstaat het Nederlands als vak onderwezen.

Afrikaans wordt een taal

Veel Afrikaanssprekenden die ten tijde van de Boerenoorlogen in de Engelse Kaapkolonie woonden, verloren het vertrouwen in de Britse regering. Ze ontwikkelden een soort solidariteitsgevoel met de Voortrekkers. Daarnaast werd de Nederlandse spreektaal (Afrikaans) op de Kaap als minderwaardig beschouwd. Die houding schokte sommige sprekers van het Afrikaans. Daardoor ontstond bij hen langzaam aan een Afrikaans taalbewustzijn.

Op 14 Augustus 1874 werd in de omgeving van Kaapstad *die Genootskap van Regte Afrikaners* gesticht, een organisatie die uitsluitend uit blanke Afrikaanssprekenden bestond. Zij besloten voortaan het Afrikaans precies zó te schrijven als ze het uitspraken. Het Afrikaans dat als basis werd genomen was eigenlijk het Afrikaans zoals dat toen door de zogenaamde *vryburgers* werd gesproken en dus niet het Kaaps-Afrikaans, het Khoi-Afrikaans of het Nederlands.

In de volgende dertig jaar probeerden vooral journalisten, predikanten en leraren een taalbewustzijn te ontwikkelen onder sprekers van het Afrikaans. In 1905 werden het Afrikaans Taalgenootschap en de Afrikaanse Taalvereniging opgericht, die zich verder toelegden op de vestiging van het Afrikaans als een eigen, erkende taal. In 1917 werd de eerste *Afrikaanse Woordelys en Spelreëls* uitgegeven in opdracht van de *Suid-Afrikaanse Akademie vir Taal, Wetenskap en Kuns*. In 1933 verscheen de eerste Afrikaanse bijbelvertaling. Het Afrikaans gold vanaf dat moment als een aparte taal (al werd het niet officieel nog niet als zodanig erkend).

Fase 3 De Zuid-Afrikaanse Unie (De apartheidsjaren)

Zuid-Afrika wordt een autonome unie

In 1910 werd Zuid-Afrika een autonome *dominion* binnen het Britse Rijk: de Zuid-Afrikaanse Unie. In de jaren voordien was het Engels de enige officiële taal, maar door de unie waren er (weer) twee officiële talen: het Nederlands en het Engels.

Artikel 137 van de Unie-grondwet luidde als volgt:

"De engelse alsmede de hollandse talen zijn officiële talen van de Unie. Zij worden op een voet van gelijkheid behandeld en bezitten en genieten gelijke vrijheid, rechten en voorrechten. Alle akten, verslagen en verrichtingen van 't Parlement worden in beide talen gehouden, en wetsontwerpen, wetten en kennisgevingen van algemeen publiek gewicht of belang door de Regering van de Unie uitgegeven, zijn en geschieden in beide talen."

In 1925 wordt het Afrikaans echter eenzijdig door de Unie-Volksraad en de Senaat als een officiële taal van de Unie van Zuid-Afrika toegevoegd, en de Wet werd aangepast:

"Nademaal er twijfel ontstaan is aangaande de betekenis van het woord "hollandse" in de Zuid-Afrika Wet, 1909; en nademaal het dienstig is die twijfel weg te nemen; zij het bepaald door Zijn Majesteit de Koning, de Senaat en de Volksraad van de Unie van Zuid Afrika als volgt:

- 1. het woord "hollandse" in artikel honderd zeven en dertig van de Zuid-Afrika Wet, 1909, en elders in de Wet waar dat woord voorkomt, word hierbij verklaard het Afrikaans in te sluiten.*
- 2. Deze Wet kan voor alle doeleinden worden aangehaald als de Wet op de Officiële Talen van de Unie, 1925, en word geacht van kracht geweest te zijn vanaf de een en dertigste dag van Mei 1910."*

De apartheid

Apartheid was het officiële systeem van rassensegregatie dat tussen 1948 en 1993 in Zuid-Afrika en het huidige Namibië van kracht was. Het woord apartheid betekent zoveel als 'het verschillend zijn' en komt uit het Afrikaans. Het is als in bijna elke andere taal opgenomen.

In 1948 kwam de Nationale Partij (in een samenwerking met de Afrikaner Partij) aan de macht. Deze periode werd gekenmerkt door een opbloei van het zogenaamde *Afrikaner Nationalisme*: sommigen verkondigden dat Zuid-Afrika aan de blanke Afrikaners toebehoorde. De belangen van blanke Zuid-Afrikanen werden in die periode uitgebouwd ten koste van gekleurde ('bruine') en zwarte Zuid-Afrikanen, die als minderwaardig werden beschouwd. De periode van apartheid is net zoals de periode van de Kaapse kolonie een pijnlijke en gewelddadige periode in de geschiedenis van Zuid-Afrika.

Vanaf 1948 vormde de apartheid de hoeksteen van het beleid van de Nationale Partij. Er werden 148 apartheidswetten geformuleerd die bepaalden dat mensen van verschillende rassen van elkaar gescheiden moesten worden. Enkele voorbeelden:

- Huwelijken tussen blanken en mensen van een ander ras waren verboden.
- Seksuele omgang van blanken met mensen van een ander ras was verboden.
- Verschillende rassen moesten in verschillende woongebieden wonen (segregatie).
- Bruine (d.w.z. de mensen met een gemengde afkomst; Indonesiërs, Maleisiërs, Indiërs, Afrikanen, ...) en zwarte mensen mochten niet deelnemen aan landelijke verkiezingen.
- Voor verschillende rassen waren er verschillende, aparte voorzieningen zoals stranden, openbaar vervoer, restaurants, scholen of universiteiten.
- Blanken konden afdwingen dat niet-blanke mensen moesten verhuizen uit gebieden die voor blanken waren bestemd.

Bron: <https://af.wikipedia.org/wiki/Apartheid>

Opstanden en internationale druk

Vooraf in de jaren 60 waren er veel opstanden tegen het apartheidbeleid, die vaak werden geleid door het African National Congress (ANC). Dit is een trieste periode in de vaderlandse geschiedenis van Zuid-Afrika. Enkele gedenkwaardige momenten uit de apartheidsjaren:

- In 1960 werd een protestdemonstratie in de plaats Sharpeville met geweld onderdrukt: 69 demonstranten werden doodgeschoten.
- In 1963 werd een aantal ANC-leiders, onder wie Nelson Mandela, gevangengenomen en na veroordeling levenslang opgesloten op een eiland voor de kust van Kaapstad: Robbeneiland.
- In Juni 1976 werd de wereld opgeschrikt door de dood van de 12-jarige Hector Pieterse. Hij werd door de politie doodgeschoten tijdens een protestdemonstratie van zwarte Zuid-Afrikaanse kinderen tegen het Afrikaans als onderwijstaal in zogenaamde zwarte scholen.

De internationale druk (inclusief economische en culturele boycots) begon toe te nemen. Pas in 1978 werd een begin gemaakt aan de versoepeling van bepaalde apartheidswetten. In 1989 werd F.W. de Klerk president; hij ging begin 1990 in gesprek met het ANC en kondigde in het Zuid-Afrikaanse parlement aan dat hij de geleidelijke afschaffing van de apartheid nastreefde en een democratisch Zuid-Afrika tot stand wilde brengen. Op 11 februari 1990 werd Nelson Mandela na 27 jaar gevangenschap vrijgelaten. De eerste democratische verkiezingen vonden plaats op 27 April 1994. Het ANC won de verkiezingen en vrijheidsstrijder Nelson Mandela werd de eerste president van het nieuwe Zuid-Afrika. Een nieuwe grondwet werd aangenomen, en in plaats van slechts twee officiële talen (Afrikaans en Engels) waren er vanaf dat moment elf.

Protestdemonstratie tegen apartheid

Bron: <https://buzzsouthafrica.com/apartheid/>

Hector Pieterse, 1976. (foto: Sam Nzima)

Bron: <http://time.com/4365138/soweto-anniversary-photograph/>

Het Afrikaans als apartheidstaal en als verzetstaal

Tijdens de jaren van apartheid was de regerende Nationale Partij grotendeels een Afrikaanstalige partij. Het is dus niet verrassend dat Afrikaans en apartheid daardoor met elkaar geassocieerd worden. Afrikaans wordt in belangrijke mate beschouwd als *'die taal van die onderdrukker'*. Het apartheidsregime heeft ook doelbewuste pogingen gedaan om het Afrikaans een bevoorrechte positie te geven door het te bevorderen ten koste van de andere talen die in Zuid-Afrika worden gesproken. Afrikaans was echter ook een belangrijke verzetstaal. Veel belangrijke Afrikaanstalige schrijvers verzetten zich tegen de apartheid, onder wie André P. Brink, Antjie Krog, Marlene van Niekerk en Breyten Breytenbach. Sommige Afrikaanse letterkundige werken werden tijdens de jaren van apartheid zelfs verboden.

Fase 4 Het Nieuwe Zuid-Afrika

Nieuwe uitdagingen

Na slechts één ambtstermijn droeg Nelson Mandela de macht over aan Thabo Mbeki, een partijgenoot van het Afrikaans Nationaal Congres (ANC). Onder druk van zijn eigen partij, maar ook onder internationale druk over o.a. zijn (tijdelijke) ontkenning van de hiv/aids-problematiek, moest Mbeki in 2008 aftreden. In 2009 werd de Jacob Zuma verkozen. Hij trad in 2018 af na meerdere corruptieschandalen en beschuldigingen van fraude. De huidige president is Cyril Ramaphosa.

Na jarenlang een paria geweest te zijn op het internationale toneel, speelt Zuid-Afrika sinds het einde van de apartheid weer een prominente rol in de internationale politiek. Het land is een vooraanstaand lid van de Afrikaanse Unie en was een belangrijke bemiddelaar in een aantal recente Afrikaanse conflicten, o.a. in de Democratische Republiek Congo, Burundi, de Comoren en Zimbabwe. Het land is ook toegetreden tot de BRICS, een losse organisatie van landen die worden beschouwd als belangrijke economische groeilanden (Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika).

Nelson Mandela

Bron: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=9747318>
Door South Africa The Good News / www.sagoodnews.co.za, CC BY 2.0

De progressieve grondwet verbiedt elke vorm van discriminatie op basis van geslacht, seksuele oriëntatie, burgerlijke staat, enzovoort. Ondanks deze initiatieven is de gelijkheid tussen mannen en vrouwen niet overal even ingeburgerd. Het land heeft te maken met een relatief groot aantal verkrachtingen en uit onderzoek blijkt dat ongeveer één op de drie vrouwen ooit slachtoffer is geweest van seksueel geweld. De Zuid-Afrikaanse samenleving heeft over het algemeen veel last van gewelddadige criminaliteit, vooral in en rond de grote steden. Het grootste gevaar is echter het verkeer: door de lange afstanden tussen steden en buurten rijden mensen ook vaak nadat ze alcohol gedronken hebben. Bovendien hebben veel chauffeurs geen rijbewijs!

De grondwet garandeert het recht op gezondheidszorg, maar de grote meerderheid van de bevolking blijft afhankelijk van het publieke gezondheidszorgsysteem, dat geregeld met een tekort aan personeelsleden en middelen te kampen heeft. De levensverwachting voor blanke Zuid-Afrikanen lag in 2009 op 71 jaar, terwijl die voor de zwarte bevolking slechts 48 jaar bedroeg. Een van de grootste uitdagingen van het land is zonder twijfel de hiv/aids-epidemie. Maar liefst 7 miljoen inwoners zijn besmet met het hiv-virus, meer dan in eender welk ander land ter wereld. Er zijn honderdduizenden kinderen wees geworden doordat hun ouders stierven aan aids.

Sinds het einde van de 20ste eeuw is het toerisme in Zuid-Afrika flink gegroeid. De nationale parken en prachtige landschappen vormen een toeristische trekpleister. Veel toeristen komen uit Groot-Brittannië, de EU, de VS, Brazilië, India en China. Er zijn ook veel bezoekers uit andere Afrikaanse landen.

Bronnen: <https://www.kras.nl/vakantie/zuid-afrika> en <https://www.wrc.nl/zuid-afrika/droomreis-naar-zuid-afrika>

Tot slot: het Afrikaans nu

Hoewel er meer zwarte en gekleurde ('bruine') dan blanke sprekers van het Afrikaans waren (en zijn), en de eerste groep door het apartheidsregime werd onderdrukt, leidt het Afrikaans nog steeds onder negatieve beeldvorming, als taal van de onderdrukker. Momenteel staat het Afrikaans, net als de andere officiële talen, onder druk en probeert men het Engels in alle maatschappelijke domeinen op te leggen als de enige landstaal, terwijl weinig Zuid-Afrikanen het Engels als moedertaal hebben.

#AfrikaansMustFall: protest bij Zuid-Afrikaanse universiteiten

Bronnen: <https://www.dailymaverick.co.za/article/2016-02-24-eff-declares-whats-at-stake-at-the-university-of-pretoria-afrikaansmustfall/> en <https://www.iol.co.za/news/south-africa/gauteng/why-were-bringing-afrikaansmustfall-back-2026394>